Drifts- og plejeplan Bangsboområdet 2015-30

Center for
Park og Vej

Knivholtvej 15
9900 Frederikshavn

Indhold

1 Indledning 1
2 Rammerne 2
2.1 Lovgivning 2
2.1.1 Tilladelse til hold af hjortevildt 2
2.1.2 Fredningskendelsen 2
2.2 Status og konsekvenser 3
2.2.1 Arealudvikling indenfor fredningskendelsen 1944 til 2014 3
2.2.2 Planens konsekvenser for Bangsbo Dyrehave 3
2.3 Biodiversitet 4
2.3.1 Flagermus 4
2.3.2 Dødt ved 4
2.4 Øvrige driftshensyn 5
2.4.1 Certificering og bæredygtighed 5
2.4.2 Foryngelsesproblematik 5
2.4.3 Risikotræer 5
2.4.4 Grøfter og grundvand 6
3 Skovudvikling og planlægning 7
3.1 Skov- og naturudviklingstyper 7
3.1.1 Skovudviklingsplan Bangsbo Dyrehave – hus også et kort ”nu” og efter 8
3.1.2 Skovudviklingsplan: Pikkerbakkerne, Møllehusskoven og Skoleskoven 9
4 Opgaver i forbindelse med konvertering 10
5 Kortbilag 17
Bilag 1: Oversigtskort over Bangsboområdet m. fredningsgrænse 17
Bilag 2: Rekreative stier i Bangsboområdet 18
Bilag 3: Pas på kort 19
Bilag 4: Procedure omkring afskydning af dyr i Bangsbo Dyrehave 20

1 Indledning

Bangsboområdet dækker over et ca. 100 hektar stort område, der omfatter Bangsbo Dyrehave, Møllehusskoven, Pikkerbakkerne, Bangsbo Botaniske Have, Bangsbo Museum og Frederikshavn Rideskole.

Det er et velkendt og velbesøgt område, der altid har haft en stor rekreativ værdi og været udflugtsmål for en skovtur i dyrehaven, et besøg på Restaurant Møllehuset, Botanisk Have eller Bangsbo Museum. Besøgstallet for Bangsbo Dyrehave er ud fra elektroniske tællinger i 2014 opgjort til ca. 75-80.000 besøg årligt.

Bangsboområdet er målsætningsmæssigt et højt prioriteret større rekreativt skov- og naturområde i byens udkant. I hverdagen anvendes området primært af folk fra nærområdet og Frederikshavn, men i weekender og ferier kommer der folk og turister længere væk fra, for at få naturoplevelser eller deltage i arrangementer. Aktiviteterne er ofte motion, cykling, gåture, naturoplevelser (dyr og planter) eller ture med madkurven. Der er derfor mange faciliteter i skovene i form af stier, grill- og bålpladser samt borde og bænke.

Bangsbo Skoven eller Bangsbo Dyrehave er i dag på 52 hektar og blev opført i 1978, hvor der blev givet tilladelse for en 10-årig periode. Tilladelsen til Dyrehave er blevet forlænget 2 gange siden og gælder frem til 2017. Tilladelsen giver mulighed for hjortehold på maksimum 45 dyr. I starten var alle hjortearter (kronvildt, dåvildt, sikavildt og råvildt) at finde i dyrehaven, men særligt råvildt og sikavildt trivedes dårligt, og der er derfor kun kronvildt og dåvildt i dyrehaven i dag.

Hele området er beliggende på gammel skovjord, hvoraf de mange stejle lerholdige skråninger eller våde partier har været skovdækkede med løvskov i mange trægenerationer – måske endda siden istidens afslutning. Dog har mange arealer været opdyrkede helt op til sidst i 1950'erne. Blandt andet var området på vej ind til skovhuset, hvor der i dag er foderplads opdyrket indtil 1954 og dermed det senest tilplantede område i skoven. Engene blev drænet omkring 1945.

Området har hørt under Bangsbo Hovedgård, og bærer præg af mange kulturspor (hulveje, stendiger o.l.). En stor del af området blev også fredet i 1944 på grund af områdets natur- og kulturhistoriske særpræg og hovedgårdens bygninger.

Udpegningerne i fredningen, det store publikumstryk og forudsætningerne i tilladelsen til Dyrehaven (en 10-årig foryngelsesplan for skoven) nødvendiggør en samlet driftsplan for området. Nærværende driftsplan er en konkretisering af foryngelsesplanen, der samtidigt tager højde for de øvrige driftstekniske forhold, der ligger i Fredningskendelsen fra 1944 (plejeplan). Driftsplanen beskriver driften af skovene og dyrehaven for en 15-årig periode. Den daglige udvikling og koordinering blandt områdets interessenter foregår i Bangsboudvalget. Retningslinjerne for det daglige arbejde med hjortehold er medtaget som bilag.

Planen består af tre dele. Den første del beskriver de lovgivningsmæssige rammer, der påvirker driften af området (fredningskendelse, tilladelse til dyrehold o.l.). Herefter beskrives selve planen for områdets naturmæssige udvikling for en 15-års periode og, hvorledes planens konsekvenser passer i forhold til rammerne. Den sidste del er en driftsmæssig konkretisering af, hvordan planen skal udmøntes på de enkelte arealer.

2 Rammerne

2.1 Lovgivning

2.1.1 Tilladelse til hold af hjortevildt

Nuværende tilladelse til hjortehold gælder frem til 2017. Tilladelsen er givet ud fra et ønske om at understøtte områdets landskabelige og biologiske værdier. I tilladelsen er der lagt vægt på, at bøgetræer skal drives i en høj omdriftsalder (ca. 200 år mod normal 120 år), og at foryngelse af bøg bør ske med lokal afstamning (selvforyngelse i oldenår). Herudover skal flere træer efterlades til naturligt forfald af hensyn til fugle- og insektfauna, og der må ikke ske genetisk udveksling med den naturlige hjortebestand udenfor hegnet.

2.1.2 Fredningskendelsen

Bangsbo Dyrehave er en del af den fredede Bangsbo Hovedgård. Bangsbo Hovedgård og de tilhørende jorder blev fredet i 1944. Den aktuelle fredningsgrænse fremgår af kortbilag 1. Fredningen omfatter i alt ca. 120,5 hektar og dækker størstedelen af Bangsbo Dyrehave, Grelshededepotet, Sergentskolen, Frederikshavn Rideskole og Bangsbo Hovedgård. Af dyrehavens 52 hektar er 41 hektar omfattet af fredningskendelsen, mens 11 hektar ligger udenfor fredningen (området SØ for Skovhuset).

Fredningen har blandt andet til formål at bevare områdets karakter af gammelt kulturlandskab, hvor især løvtræer - og i særdeleshed gamle løvtræer – skal søges bevaret og værnet. Løvtræsandelen må derfor ikke reduceres arealmæssigt.

Herudover er der lagt særligt vægt på bevaring områdets stendiger og digernes karakteristiske flora og fauna, og at de stenbestrøninger, der findes i skoven, skal bevares. De har formodentligt lagt hen, som de blev efterladt efter istidens afsmeltning, da arealet ikke har været dyrket.

Overordnet set skal fordelingen mellem agerjord og skov bevares, og fordelingen mellem løvskov og nåleskov må ikke forrykkes til skade for løvskoven. Der må desuden ikke plantes nåletræ på særligt karakteristiske skrænter, udsigtssteder og slugter.

Motiv fra Bangsbo Skov. Foto: Henning Larsen

2.2 Status og konsekvenser

2.2.1 Arealudvikling indenfor fredningskendelsen 1944 til 2014

		Ager/Eng	Bebyggelse	Nåletræ	Løvskov
1944	**Hektar**	35	3	7	75,5
	%	29	3	6	62
2013	**Hektar**	33	9	10	68,5
	%	28	7	8	57

(Beregninger er lavet ud fra luftfoto fra 1944 og 2013 og ud fra arealernes fremtræden på luftfoto)

I tabellen ovenfor ses det, at der er sket en mindre ændring i arealanvendelsen indenfor det fredede areal (Fredningskendelsen) over de sidste 70 år (siden fredningstidspunktet). De åbne arealer er gået lidt tilbage (2 procent) og arealet med bebyggelse er steget fra 3 til 7 procent. Det kan også læses i dispensationerne i Fredningskendelsen (sergentskole, rideskole, militærdepoter). Begge tiltage se ud til at være på bekostning af arealet med løvskov, der er gået tilbage fra 62 til 57 procent. Driftsplanen for Bangsbo Dyrehave kan dermed være med til at imødekomme denne arealforskydning og opretholde fredningskendelsen ved at:

- skabe flere åbne arealer (enge)
- reducere nåletræsandelen
- øge løvtræsandelen

Fredningskendelsen kan dog ikke udelukkende løftes i dyrehaven alene, da den kun udgør 34 procent af det samlede fredede areal. De nye tiltag i driftsplanen for dyrehavens vedkommende vil betyde en arealfordeling og konsekvens som nedenfor beskrevet.

2.2.2 Planens konsekvenser for Bangsbo Dyrehave

		Ager/Eng	Nåletræ	Løvskov	Anden Anvendelse (sø, vej o.l.)
2014	**Ha**	18,50	10,50	16,00	2,00
	%	39,36	22,34	34,04	4,26
2029	**Ha**	20,47	7,00	17,53	2,00
	%	45,21	14,89	37,3	4,26
Ændring	**Ha**	+ 1,97	-3,50	+1,53	0,00

Planens forslag betyder en afdrift af nåletræ på 3,50 hektar, der konverteres til eng (147c + 146p) og løvskov (147c + 146q + 143c) omtrent ligeligt med henholdsvis 1,97 hektar og 1,53 hektar. Herudover plantes der 1,25 hektar nåletræ til dækning for vildtet, hvor der i dag er eng, og der skabes skoveng på 0,4 hektar, hvor der i dag er udgået ask (144f). Tiltagene er med til at imødekomme hensigten (arealanvendelsen) i fredningskendelsen. Konverteringen vil foregå langsomt af hensyn til bevoksningernes stabilitet samt økonomien og vanskelighederne med efterfølgende kulturetablering.

2.3 Biodiversitet

2.3.1 Flagermus

Alle danske flagermus er fredede og beskyttede arter jf. EU's naturbeskyttelsesdirektiver (bilag IV arter). Der betyder i praksis, at der er forbud mod ødelæggelse af flagermusenes yngle- og rasteområder. Man har også pligt til at beskytte de steder, hvor flagermusene yngler og opholder sig for at eksempelvis overvintre. Det kan være hule træer, hvor flagermus opholder sig. Ved anvendelsen af reglen indgår dog en vurdering af om den "økologiske funktionalitet" er påvirket – dvs. at enkelte træer kan fældes uden at den økologiske funktionalitet er ødelagt.

Fældning af hule træer kan komme på tale i tilfælde, hvor de udgør en risiko for publikum ved veje og stier. Ellers lægger planen op til mere dødt ved jf. fredningskendelsen og dyrehavetilladelsen, som kan komme flagermusene til gode (se mere nedenfor). Ved evt. fældning af hule træer vil Center for Park og Vej sikre sig, at der ikke er flagermus i træerne ved eksempelvis lytning med detektor morgen eller aften. Det er ikke tilladt at fælde hule træer og træer med spættehuller fra 1. november til 31. august. Fældning af sådanne foretages derfor i september/oktober.

2.3.2 Dødt ved

Hjortevildtets bid er hård ved bundfloraen i Dyrehaven. En måde at skabe mere biodiversitet i dyrehaven er ved at opbygge mere stående og liggende dødt ved/træ i skoven. Det skaber levesteder for insekter og svampe samt fødegrundlag for fugle m.m.. Der står også i tilladelsen til dyrehaven, at bør efterlade mere træ til naturligt henfald. Det betyder i praksis, at enkelte gamle træer får lov til at stå til naturligt henfald og træruiner, hvor de ikke udgør nogen sikkerhedsmæssig risiko for publikum. Evt. store risikotræer, som skal fældes, men ikke kan omsættes økonomisk pga. dimensionen, vil i fremtiden blive topkappet og efterladt til naturligt henfald. Ligeledes vil stormfældet løvtræ også blive liggende medmindre publikums eller sikkerhedshensyn taler for andet.

Stor flagspætte (Dendrocopos major) fodrer unger i udgået træ i Bangsbo Dyrehave. Foto: Henning Larsen

2.4 Øvrige driftshensyn

2.4.1 Certificering og bæredygtighed

Frederikshavn Kommune ønsker at fastholde og udvikle sine skove som et velfærdsgode, hvor kommunens borgere sikres muligheder for friluftsliv og naturoplevelser. Frederikshavn Kommune ønsker derfor at opbygge en bæredygtig skovdrift, der tilgodeser både de sociale, naturmæssige og samfundsøkonomiske interesser. Skovdriften blev derfor FSC og PEFC certificering i januar 2013, og er dermed underlagt retningslinjerne for bæredygtig drift og kontrol i begge ordninger (se også www.frederikshavn > Fritid og Oplevelser > Skove, Strande og Parker > Skove og Naturområder).

2.4.2 Foryngelsesproblematik

Hjortehold giver problemer i forhold til naturlig foryngelse af skoven på grund af hjortenes bid og skrælning af træerne. Det er derfor nødvendigt med hegning eller enkelttræsbeskyttelse, for at forynge skoven. Der har været arbejdet med flere typer hegn og træarter i dyrehaven gennem tiderne. Erfaringerne viser, at kulturhegn skal stå på arealet i meget lang til (20-30 år) for at sikre at træerne ikke skrælles efterfølgende. Til trods for dette, er det stadigt meget usikkert, om dyrene alligevel skræller træerne, og man taber en hel kultur. En betydende faktor for skrælningen er hærdningen af barken på træerne. For at nå en stor diametertilvækst og hærdning af barken, skal træerne tyndes kraftig tidligt. Stamtallet for de tilbageværende træer bliver dermed så reduceret, at plantning med enkelttræsbeskyttelse i sidste ende kan give samme resultat og være sammenligneligt i pris, når man også tager risikoen med i betragtning. Da man ved enkelttræsbeskyttelsen undgår frahegninger vil denne være den foretrukne foryngelsesmetode fremover, og på denne vis indbringe gruppevise plantninger med enkelttræsbeskyttelse. Med mindre grupper opnår man også en mere spændende struktur i skoven med flere generationer og etager, idet man kan plante hvert år. Den traditionelle metode med kulturhegn betyder nemlig at der er en øvre grænse for hvor store arealer, der kan frahegnes pga. dyrehavens størrelse, og i sidste ende giver det store aldersmæssige spring i bevoksningen. Lærk og rødel har vist sig i stand til at etablere sig via naturlig foryngelse og vil blive brugt, hvor det passer ind i skovudviklingen.

Der kan dog være forskel på beplantningernes funktion i skoven og valget af foryngelsesmetode. Der skal i de kommende år eksempelvis etableres en nåletræsbevoksning, der skal fungere som ly og dækning af hjortene – særligt i tiden hvor de får kalve. Her kan man blive nød til af hensyn til bevoksningens tæthed og størrelse (økonomi) at anvende kulturhegn for at opnå den rette tæthed.

2.4.3 Risikotræer

Risikotræer er træer, der kan udgøre en fare for publikum. Det kan være svækkede eller ustabile træer med råd og svamp, som samtidigt står placeret tæt på stier, legepladser eller bordebænke eller andre rekreative faciliteter, hvor man kan forvente publikum opholder sig. Andelen af svækkede træer og dermed risikotræer er særlig stor i Dyrehaven på grund af hjortenes mange skrælleskader og fejeskader på stammerne. Evt. skader i forbindelse med risikotræer påhviler skovejerens (her kommunen). Dyrehaven og andre løvskove gennemgås derfor jævnligt og i forbindelse med den daglige drift, hvor der holdes øje med sygdomssymptomer på træer ud til stier, veje o.l.. Hvor det passer ind i driften topkappes træerne, så de ikke kan vælte og kan indgå som biologiske træer til naturlig nedbrydning.

Risikotræer i dyrehaven kan også være træer, der truer med at kunne vælte og falde ned i hegnet og dermed skabe risiko for at dyrene løber ud. Hegnslinjen gennemgås derfor 1-2 gange årligt for at sikre hegn og evt. svækkede træer.

2.4.4 Grøfter og grundvand

Der findes en del rester af gammel grøftning i skoven og naturlige vandløb. Grøftningen er anlagt i den første del af 1900-tallet i et forsøg på at afvande de våde jorder og intensivere driften. Formålet med skoven i dag er et andet, og skoven drives ekstensivt. Grøfter holdes derfor ikke længere ved lige, medmindre det er for at undgå ødelæggelse af veje og stier i området. Ellers arbejdes der for at genetablere den naturlige vandbalance i skoven. Grøfterne lukkes dog som udgangspunkt ikke aktivt.

Eksempel på enkelttræsbeskyttelse. Der er benyttet rio-net i forgrunden og alm. vildthegn om stamme bagerst.

3 Skovudvikling og planlægning

Skovdriften i Frederikshavn Kommune bygger på principperne for naturnær skovdrift, hvor grundtanken er at lade naturen klare en så stor del af skovdyrkningen som muligt. Det vil sige, at man gennem et lokalitetstilpasset træartsvalg (arter der passer til jordbundsforholdene), søger at udnytte skovens naturlige processer, såsom selvforyngelse og naturlig udskillelse (udtynding). Herved styrkes skovenes stabilitet, angreb af skadevoldere mindskes og de høje omkostninger til genplantning og pleje begrænses.

Indenfor hjortehegnet gør vildttrykket det vanskeligt til umuligt at bruge skovens egne processer til at forynge bevoksningerne – i hvert fald, hvis man vil have indflydelse på hvilke arter, der skal være i skoven. Derfor er der inden for hegnet kun udlagt to skovudviklingstyper: Nåletræ og Løvtræ plus enkelte naturudviklingstyper som eng. På arealerne udenfor hegnet (Pikkerbakkerne og Møllehuset) er der anvendt de normale skovudviklingstyper fra driftsplanen (Driftsplan for Frederikshavn Kommunes Skove 2009-2023).

Skovudviklingstyper er et planlægningsværktøj i den naturnære skovdyrkning. Skovudviklingstyperne beskriver, for en given lokalitet, den på lang sigt ønskede bevoksning i form af et forventet skovbillede, den tilstræbte træartssammensætning samt mulig udviklings- og foryngelsesdynamik.

Skovudviklingstyperne gør det samtidigt nemmere at gøre status for andelene af henholdsvis løvtræ, nåletræ og engarealer ift. Fredningskendelsen. Der er dog ikke tale om monokulturer af løv- eller nåletræ, men skovudviklingstyper, hvor der er nåle- eller løvtræsdominerede, men består af flere arter. På fredningstidspunktet var monokulturer det mest udbredte, men i dag hvor blandingsbevoksninger er anbefalede og udbredte – for især offentlige skovejere – mht. skovenes stabilitet og naturindhold, bliver arealfordelingen sværere at følge stringent på sigt.

3.1 Skov- og naturudviklingstyper

Løvtræ: I den løvtræsdominerede skovudviklingstype er hovedtræarterne bøg (55 procent) og eg (30 procent). Herudover kan lærk eller sitkagran indplantes i huller (ca. 10 procent) eller efterlades hvor de opstår som naturlig foryngelse. Hestekastanje, rødel, ær og lind kan anvendes i mindre omfang som indblandingstræarter (5 procent) og rødel ligeledes efterlades hvor det forynger sig naturligt.

Nåletræ: I den nåletræsdominerede skovudviklingstype er lærk og sitkagran hovedtræarterne (80 procent) da de trives godt på arealet (lærk) og giver ly for vildtet (sitkagran). Øvrige nåletræsarter til indblanding kan være skovfyr (5 procent), douglasgran (5 procent). Eg anvendes her som indblandingstræart (10 procent) for at give en større variation og stabilitet).

Eng: Engene er de åbne græsarealer som er ubevoksede eller omfattet § 3 beskyttelse jf. Naturbeskyttelsesloven. Denne naturudviklingstype har sin rod i de historiske høenge og løvenge og har gennem slåning og græsning udviklet en meget artsrig vegetation af blomsterplanter og stor rigdom af fugle, padder, krybdyr, sommerfugle og andre insekter. I dyrehaven afgræsses de primært af hjortevildtet, men slås også af 1-2 gange årligt.

Bøg, bøg med ask og ær, mose: Se Driftsplan for Frederikshavn Kommunes Skove

3.1.1 Skovudviklingsplan Bangsbo Dyrehave – hus også et kort "nu" og efter

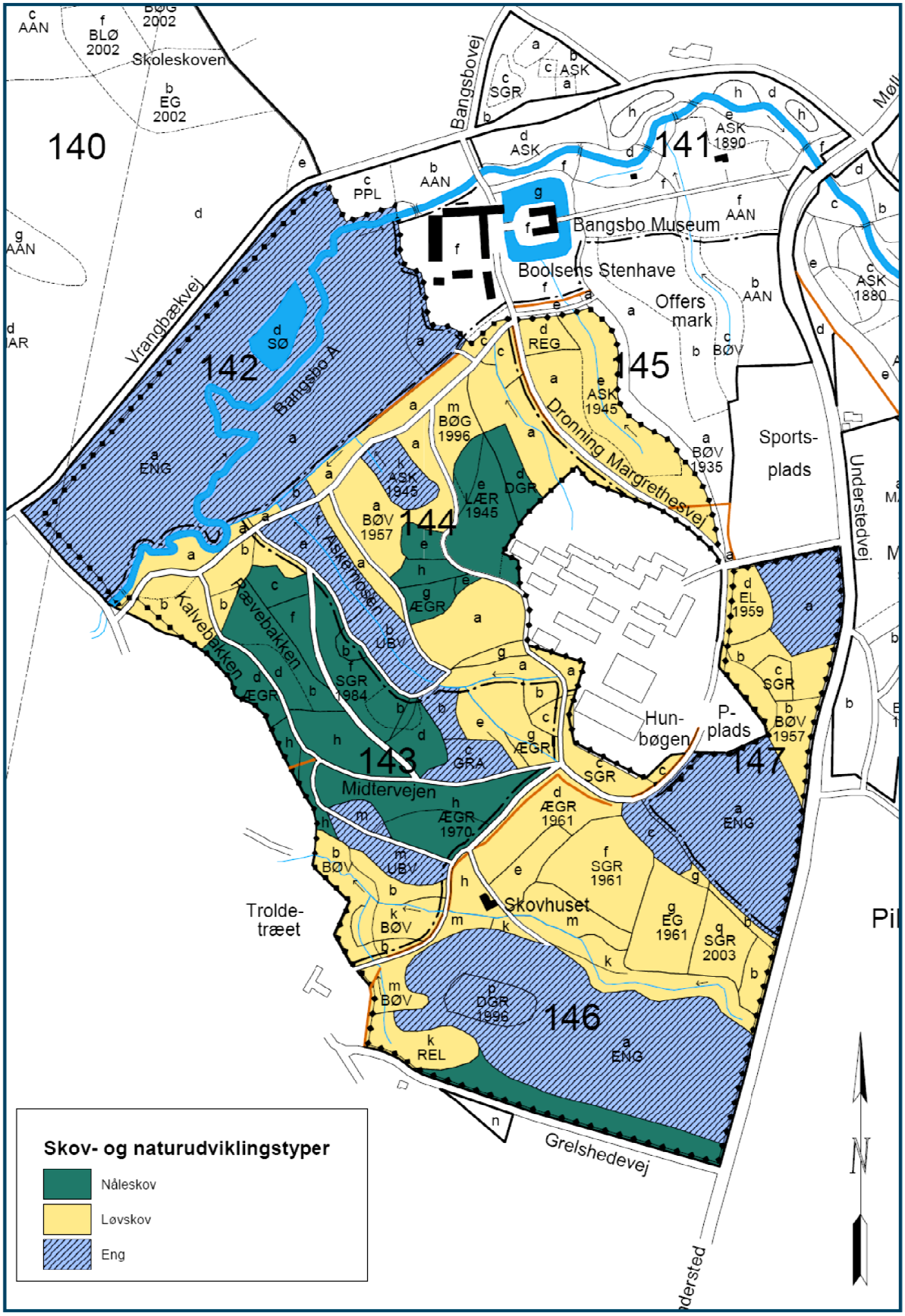

3.1.2 Skovudviklingsplan: Pikkerbakkerne, Møllehusskoven og Skoleskoven

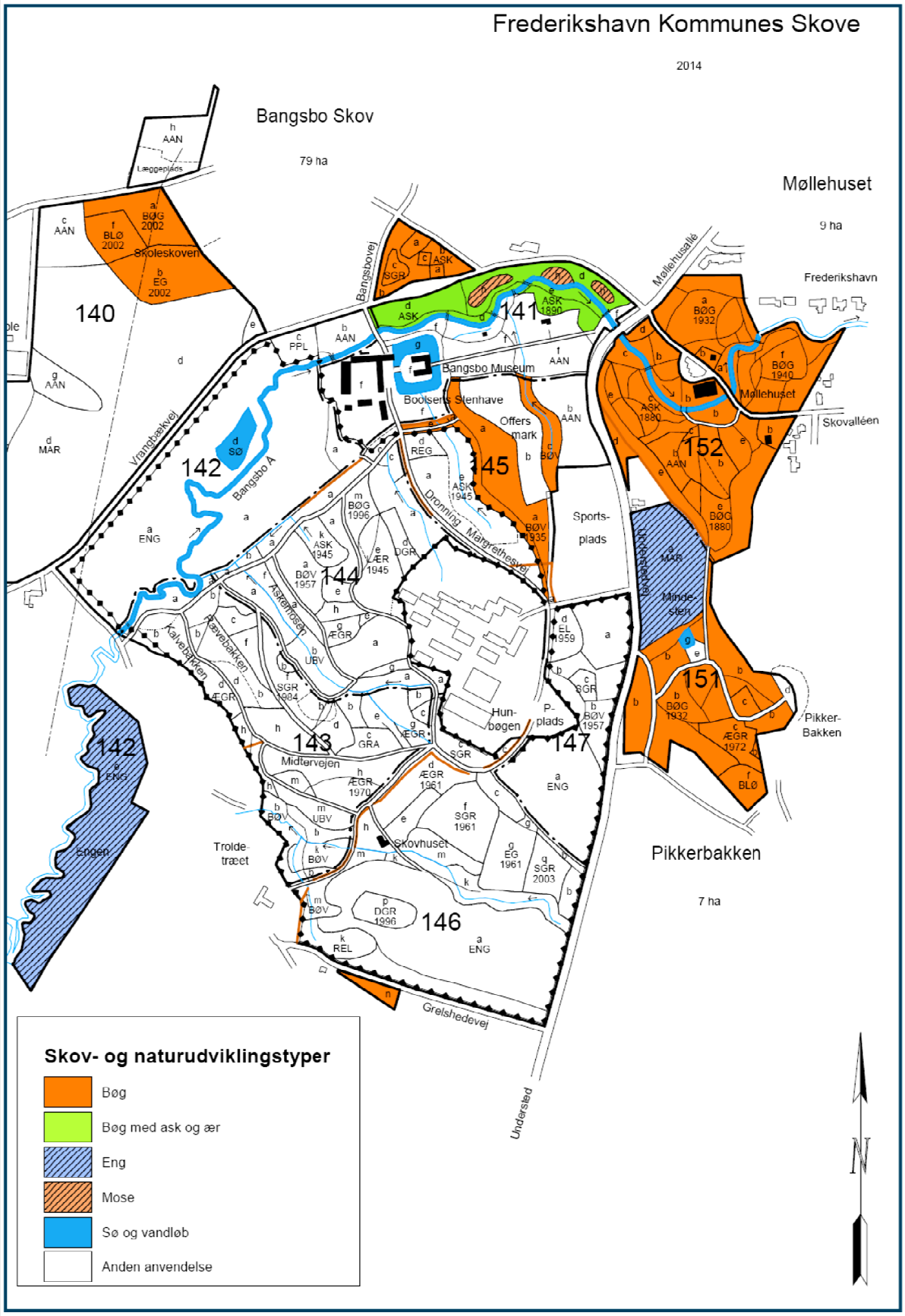

4 Opgaver i forbindelse med konvertering

Inden for den første 5 års periode af planen vil mange af plejeindgrebene dreje sig om at stabilisere og klargøre bevoksningerne til foryngelse samt tynde bevoksningerne for at udvikle kronerne og dermed sundheden på de tilbageværende træer. For nuværende er der et stort tyndingsbehov i mange af nåletræsbevoksningerne, der trænger til at blive tyndet igennem for at give plads til mere sunde og stabile træer. Nogle af nåletræsbevoksningerne er dog så ustabile at en tynding vil medføre stormfald, og her kan kun en renafdrift kan komme på tale.

I fredningskendelsen står nævnt, at bøgetræsarealerne skal dyrkes med høj omdriftsalder (> 200 år). Derfor foretages der kun lette tyndinger her med henblik på sundhed og plads til næste generation og eksisterende mellemetage. Udtynding sker hovedsageligt sammen med fældning af risikotræer, hvor der efterfølgende kan plantes i huller eller ved at skabe mindre lysbrønde.

Herudover skal der på kort sigt afvikles tre grandisbevoksninger, der har vist sig ikke at trives på arealet. Størstedelen af disse arealer konverteres til enge for at skabe udsigtskiler fra stien ned mod Askemosen.

I forbindelse med det skovningsarbejde – og generelt - planlægges det således at hovedparten af grene og toppe køres væk fra arealet. Dette gøres for at rydde op og slippe for hugstaffald i skovbunden.

Afdeling 140 (uden for Dyrehave, Skoleskoven ved Donbækvej)

Hele området drives som en sammenhængende bevoksning. Skovudviklingstypen er bøg, som udgør 70-80 procent. Herudover findes træarter som eg, ask, ær, fuglekirsebær (20-30 procent) og douglasgran, ædelgran og lærk på op til 10 procent af arealet.

De tre litra (litra a, b og f) består af bøg og eg med indblanding af blandet løv og douglasgran. Bevoksningerne er ikke sluttede og der er åbne pletter. Når bevoksningerne lukker, indlægges spor og tyndes for hovedtræarterne plus douglasgran.

Afdeling 141 (uden for Dyrehave, trekant mellem Bangsbovej og Vrangbækvej)

a) Er pt. registreret som anden anvendelse og ubevokset. Integreres med den øvrige bevoksning via selvforyngelse eller plantning i huller (evt. lærk)
b) Ask. Asken er ramt af asketoptørre og afvikles i et tempo, så at der kan indfindes sig naturlig selvforyngelse af andre løvtræer.
c) Sitkagran. Sitkagranen er hugstmoden. Renafdrives og afløses af selvforyngelse – evt. indplantning af eg.
d) Ask. Gammel ask. Ramt af asketoptørre. Fældes mange risikotræer i 2013. Asken efterlades så vidt mulig til naturligt henfald, da det er et vanskeligt tilgængeligt sted. Naturlig selvforyngelse af løvtræ plejes.
e) Som d ovenfor.
f) Drift varetages af Bangsbo Botanisk have.

Afdeling 142

a) Eng. Holdes lysåben med græsning og høslet/slagleklip. Der kan plantes enkelttræer nord og nordvest for søen (eg, kastanje, lind o.l.). Selvsået rødel holdes nede steder hvor det kan give en publikumsmæssig oplevelse ved lange udkig, søen og sletten.
b) Selvsået opvækst af rødel. Vådt og sumpet areal. Tyndes svagt mhp. at danne sluttet skov på sigt.
c) P-plads for dyrehaven og Bangsbo hovedgård.
d) Sø. Søen er noget tilgroet. Der kan evt. søges tilladelse til oprensning for at vedligeholde et vandspejl på søen. Vær opmærksom på, at der muligvis er signalkrebs i søen.
e) Eng. Holdes lysåben med græsning og høslet/slagleklip. Der kan evt. blive behov for at tynde i rødel langs vandløbet (ca. 1/3), da vandløbsmyndigheden skønner det er gavnligt ift. at mindske sandvandringen i åen.

Afdeling 143

a) Lysåben bevoksning ned til bækken, der hænger sammen med engen i 142a. Overvejende rødel. Der skal løbende tyndes svagt for at bevare sunde og fuldkronede træer.
b) Bøg. Består af 6 små opsplittede litra. Litra tættest på åen tyndes ikke eller kun svagt for at bevare stabiliteten for bagvedliggende litra f, hvor der står sitkagran. På sigt forynges området i takt med fældning af risikotræer eller ved at skabe små lysbrønde med indplantning af enkeltbeskyttede træer. De øvrige litra er stærkt blandede. De midterste integreres med nålebevoksningen. En overgår til eng mens 2 integreres i øvrig løvtræsbevoksning. Forynges og tyndes området i takt med fældning af risikotræer eller ved at skabe små lysbrønde med indplantning af enkeltbeskyttede træer.
c) Grandis. Består af 3 litra. Den østlige mod sergentskolen afdrives og integreres med løvtræsbevoksningen. Der indplantes eg, bøg og lærk med enkelttræsbeskyttelse. Den mellemste litra afdrives for at skabe en udsigtskile ned gennem askemosen. Arealet overgår til eng. Efter afdrift plantes der bøg/eg ned langs kanten mod litra d + e for at skabe stabilitet. Arealet forsøges ellers at holdes åbent for at bevare udsigten. Der står enkelte ædelgran på skrænten, som skal bevares ved skovningen. Den vestlige litra integreres med øvrig nål. Tyndes igennem som øvrig nål mhp. stabilitet og sundhed.
d) Ædelgran. I bunden af slugten tyndes der for store nåletræer med fuld krone. Piskere og undertrykte træer skoves. På skrænterne tyndes derfor stabilitet og døde træer fjernes. Der ligger meget hugstaffald i skovbunden som tages med ud ved udkørselsarbejdet efter skovningen.
e) Denne knold med sitkagran tyndes let for sundhed. Der tyndes for de enkelte ædelgraner som står der.
f) Denne litra tyndes ikke eller kun svagt, da dyrene ofte står og trykker sig i lærkene.
g) Denne tyndes kun let på højen nede af bakken. Der tyndes for sunde og stabile ædelgraner.
h) Grandis og nobilis. Tyndes igennem. Små træer og piskere tages med ud. Bevoksningen skal kun tyndes ganske let for at bevare stabilitet og sundhed.
k) Ældre bøg, der tyndes kun risikotræer. På sigt forynges området i takt med fældning af risikotræer eller ved at skabe små lysbrønde med indplantning af enkeltbeskyttede træer. Der kan tyndes i mellemetagen for at sikre bedre kroneudvikling, sundhed og stabilitet i næste generation.

m) Tidligere frugthave. Hegnet er nedtaget, og der er lavet enkelttræsbeskyttelse af enkelte træer æbletræer. Græsset omkring træerne slagleklippes 1-2 gange årligt sammen med øvrige engarealer.

Afdeling 144

a) Bøg. Ældre bøg. Derfor foretages der kun lette tyndinger her med henblik på sundhed og plads til næste generation og eksisterende mellemetage. Udtynding sker hovedsageligt sammen med fældning af risikotræer, hvor der efterfølgende kan plantes i huller eller ved at skabe mindre lysbrønde.
b) Består af to litra. Den vestlige og største bestod af sitkagran, der nu er fældet i askemosen. Arealet er ubevokset og holdes åbent som eng af hensyn til vildtet og udsigtskile. Den lille østlige parcel integreres langsomt i løvskoven. Enkelte store sitka får lov at blive tilbage for at opnå stor dimension.
c) Ask. Asken er svækket pga. asketoptørre. Der er fældet enkelte risikotræer. Der tyndes løbende for risikotræer, hvor der efterfølgende kan plantes i huller.
d) Douglasgran. Skal tyndes svagt for at skabe stabilitet og sundhed. Der tyndes som udgangspunkt fra bunden. Målet er at skabe douglasgraner, der kan opnå stor dimension. Kan underplantes med douglasgran, lærk og eg.
e) Lærk. Lærkene tyndes fra bunden for at skabe stabilitet og på sigt give lys til bunden til naturlig foryngelse. Lærken har forynget sig op mod sergentskolen. Foryngelsen hegnes og lærkene tyndes for at skabe mere stabile fuldkronede træer.
f) Asken er udgået eller døende. Asken fjernes og arealet holdes åbent som eng af hensyn til vildtet og udsigtskile. Arealet er meget vådt. Hvis det er muligt fjernes de udgåede ask nogle kan evt. stå tilbage til naturligt henfald.
g) Areal med store gamle ædelgraner. Undertrykte træer og piskere tyndes ud, for at skabe stabilitet og sundhed omkring de gamle ædelgraner, der bevares længst muligt (naturlig død).
h) Ædelgran. Denne litra afdrives, og større ædelgraner efterlades. Der ligger en del træ fra tidligere skovningsarbejde som ikke nogen biologisk værdi. Dette tages med ud ved skovningsarbejdet.
k) Litra med udgåede ask. Askene fjernes og arealet konverteres til eng. Enkelte ask, der ikke udgør risiko, kan efterlades til naturligt henfald.
l) Bøg. De yngre plantede bøge har en del skrælleskader og har stået lidt i stampe pga. græspels. De er et eksempel på, hvordan der i fremtiden kan indplantes i mindre grupper – dog med enkelttræsbeskyttelse noget længere.

Afdeling 145

Halvdelen af afdelingen ligger udenfor dyrehavehegnet.

a) Ældre bøg. Der foretages kun lette tyndinger her med henblik på sundhed og plads til næste generation. Enkelte steder tyndes eksisterende mellemetage (stangbøg). Øvrig udtynding sker hovedsageligt sammen med fældning af risikotræer, hvor der efterfølgende kan plantes i huller eller ved at skabe mindre lysbrønde.
b) Anden anvendelse. Bangsbo Botaniske have.
c) Bøg. Der tyndes og forynges i takt med at der opstår risikotræer. Koordineres med Bangsbo Botaniske have.
d) Rød-eg. Der tyndes for at de tilbageværende rød-eg kan bevares.
e) Askemose. De fleste ask i mosen er gået ud, de efterlades til naturligt henfald da de ikke kan udvikle sig til risikotræer for publikum. Det er samtidigt svært at hente dem ud maskinelt pga. fugt på arealet. Døde eller døende ask, der truer hegnet fældes.

Grillplads ved søen engen (142d). Foto Henning Larsen.

Afdeling 146

a) Eng. Arealet holdes som eng/slette og slagleklippes 1-2 gange årligt. For at sikre skjul til vildtet under sætning af kalve tilplantes et areal mod syd med nåletræ. Da arealet støder op mod det eksisterende hegn vil hegningen ikke have en negativ indvirkning på dyrenes bevægelsesfrihed i dyrehaven. Arealet plantes med sitka på relativ stor afstand. Afstanden skal være stor nok til at sikre grene/krone til jorden og at bevoksningen lukker til.
b) Skovbryn af bøg som afskærmer mod vejen. Hegnet er netop tyndet, og der er derfor ikke behov for indgreb inden for en 5-årig periode.
c) Sitkagran. Arealet afdrives for at skabe udkig over engen i litra 147a. Arealet holdes som eng/slette fremover og integreres med 147a.
d) Ædelgran. Arealet konverteres langsom til løvskov med indplantning af eg og bøg. Så mange som muligt at de store sunde ædelgraner bevares som overstandere.
e) Samme model som ovenfor i 146d.
f) Sitkagran. Sitkagranerne er usunde og i opløsning. Bevoksningen renafdrives pga. af den ringe stabilitet ved tyndingsindgreb. Arealet tilplantes overvejende med enkelttræsbeskyttede eg over flere år, så det kan integreres med 146g.
g) Flotte sunde eg. Er netop tyndet og trænger ikke til tynding de næste 5-10 år. Herefter tyndes for at skabe store sunde fuldkronede eg.
h) Anden anvendelse. Skovhuset.
k) Ask og bøg. Asken er blevet skovet pga. asketoptørre. Plejes som skovbryn. Der skoves kun risikotræer.
m) Litra med bøg, den udgør et skovbryn ud mod den åbne eng. Passes ekstensivt og udgåede træer bliver stående til naturligt henfald.
n) Udenfor hegnet på søndre side af Grelshedevej. Naturlig tilgroning. Tyndes løbende for at udvikle løvskov på arealet.
p) Douglasgran fra 1996. Efter at vildthegn blev fjernet er mange af træerne blevet skrællet og har en ringe sundhed. Bevoksningen afdrives og lægges sammen med engen. Den nye grantilplantning kommer til at erstatte bevoksningen.
q) Sitkagran med bøgeoverstandere under hegn. Bøgeoverstandere er tyndet igennem 2014. Sitkagranen tyndes for at udvikle bedre sundhed og krone. Selvsået løvtræ der generer sitkagranen udrenses.
r) Bøg fra 2009 med indblanding af lind og eg. Enkelttræsbeskyttet. Der foretages ingen plejeindgreb de næste mange år – kun evt. udskiftning af udgåede træer.

Afdeling 147

a) Eng. Arealet holdes som eng/slette og slagleklippes 1-2 gange årligt. Selvsået rødel holdes nede, hvis det bliver for meget.

b) Ældre bøg. Der foretages kun lette tyndinger her med henblik på sundhed og plads til næste generation. Enkelte steder tyndes eksisterende mellemetage (stangbøg). Øvrig udtynding sker hovedsageligt sammen med fældning af risikotræer, hvor der efterfølgende kan plantes i huller eller ved at skabe mindre lysbrønde.

c) Sitkagran. Tyndes/svagt skærmstilles, så at der kan underplantes (bøg/eg). Store sunde sitkagraner bevares i lang omdrift.

d) Vådt område med rødel. Der udføres ikke plejetiltag udover at være opmærksom på at der ikke vokser ødelæggende elletræer op i hegnet.

Kronhjortekamp på sletten i brunstperioden. Foto Henning Larsen.

Afdeling 151 – Pikkerbakken

Hele området drives som en sammenhængende bevoksning. Skovudviklingstypen er bøg, som udgør 70-80 procent. Herudover findes træarter som eg, ask, ær, fuglekirsebær (20-30 procent) og douglasgran, ædelgran og lærk på op til 10 procent af arealet.

Afdelingen drives som udgangspunkt via selvforyngelse med langsom overstander afvikling og alternativt med indplantning i mindre grupper. Indblandingstræarterne indfinder sig eller indplantes i grupper. Der findes en del eg på arealet som tilgodeses i de kommende tyndinger. Ædelgranen stabiliseres i de kommende tyndinger, så den på sigt bliver en indblandingstræart, der også naturligt kan forynge sig på arealet.

Der laves biotoppleje omkring Salamandersøen, der er ved at gro til.

Marken i 152a er en del af fredningen. Marken anvendes til høslet, der anvendes som tilskudsfoder i vinteren i Dyrehaven. Marken drives økologisk.

Afdeling 152 – Møllehusskoven

Hele området drives som en sammenhængende bevoksning. Skovudviklingstypen er bøg, som udgør 70-80 procent. Herudover findes træarter som eg, ask, ær, fuglekirsebær (20-30 procent) og douglasgran, ædelgran og lærk på op til 10 procent af arealet.

Litra 152a, 152f, 152e, 152c: Består overvejende af bøg med indblanding af eg, ær og ask. Meget af asken er skovet i 2013 på grund af asketoptørre. Bøgene på nordre side af Skovalléen trænger til tynding. Risikotræer og andre træarter tyndes med for evt. at skabe lysbrønde til selvforyngelse. Træer i skovbryn, der truer naboejendomme tyndes med. Ellers drives bevoksningerne som udgangspunkt via selvforyngelse med langsom overstander afvikling og alternativt med indplantning i mindre grupper.

Litra 152b og litra 152d: Litra 152b er anden anvendelse. Består af arealerne omkring Møllehuset, som i dag er udlagt til park, plus skovbørnehaven og en gammel driftsbygning på nordre side af Skovalléen. Drives som park, hvor der løbende holdes øje med risikotræer. Litra 152d er et rødelkrat som tilhører parken.

5 Kortbilag

Bilag 1: Oversigtskort over Bangsboområdet m. fredningsgrænse

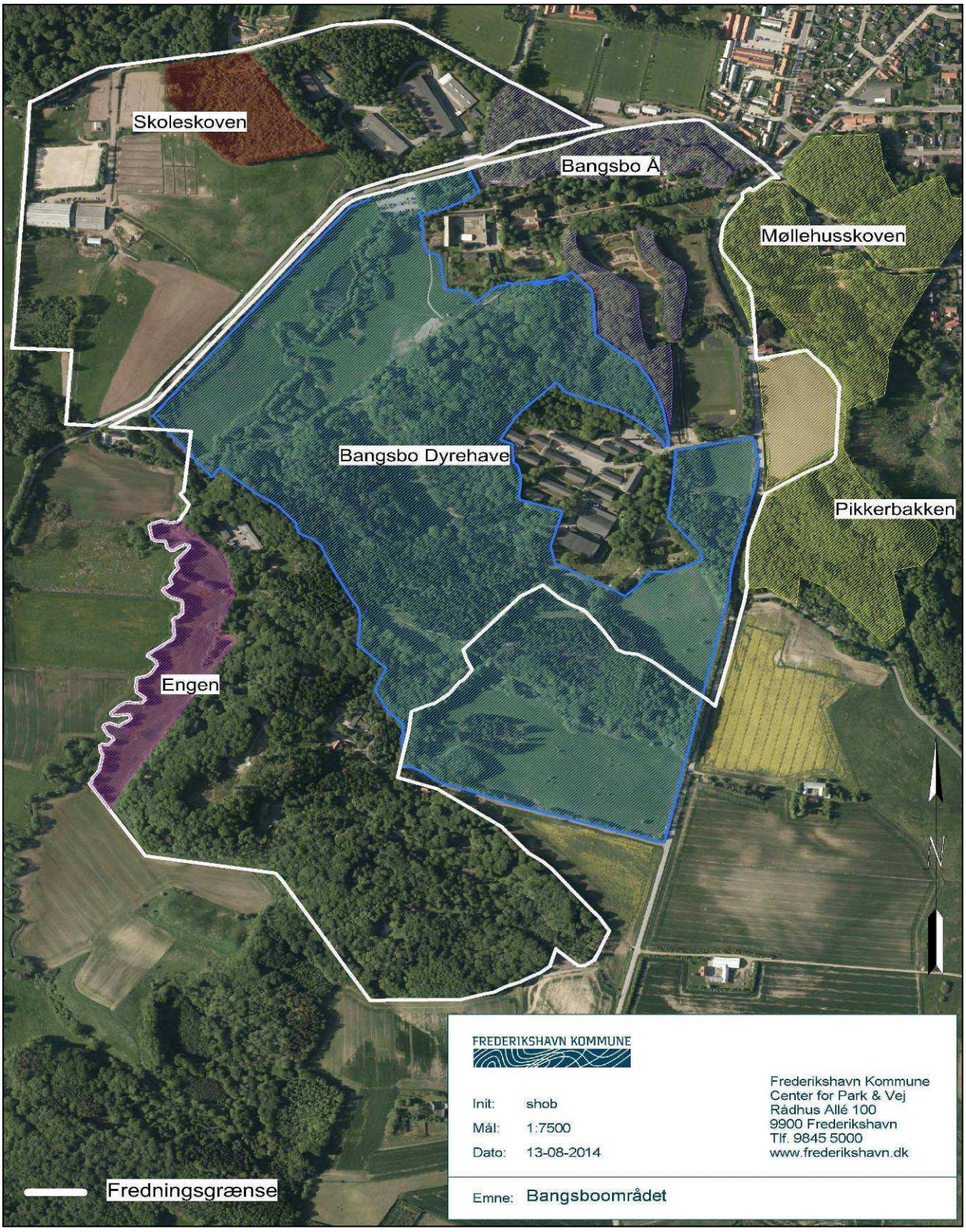

Bilag 2: Rekreative stier i Bangsboområdet

Bilag 3: Pas på kort

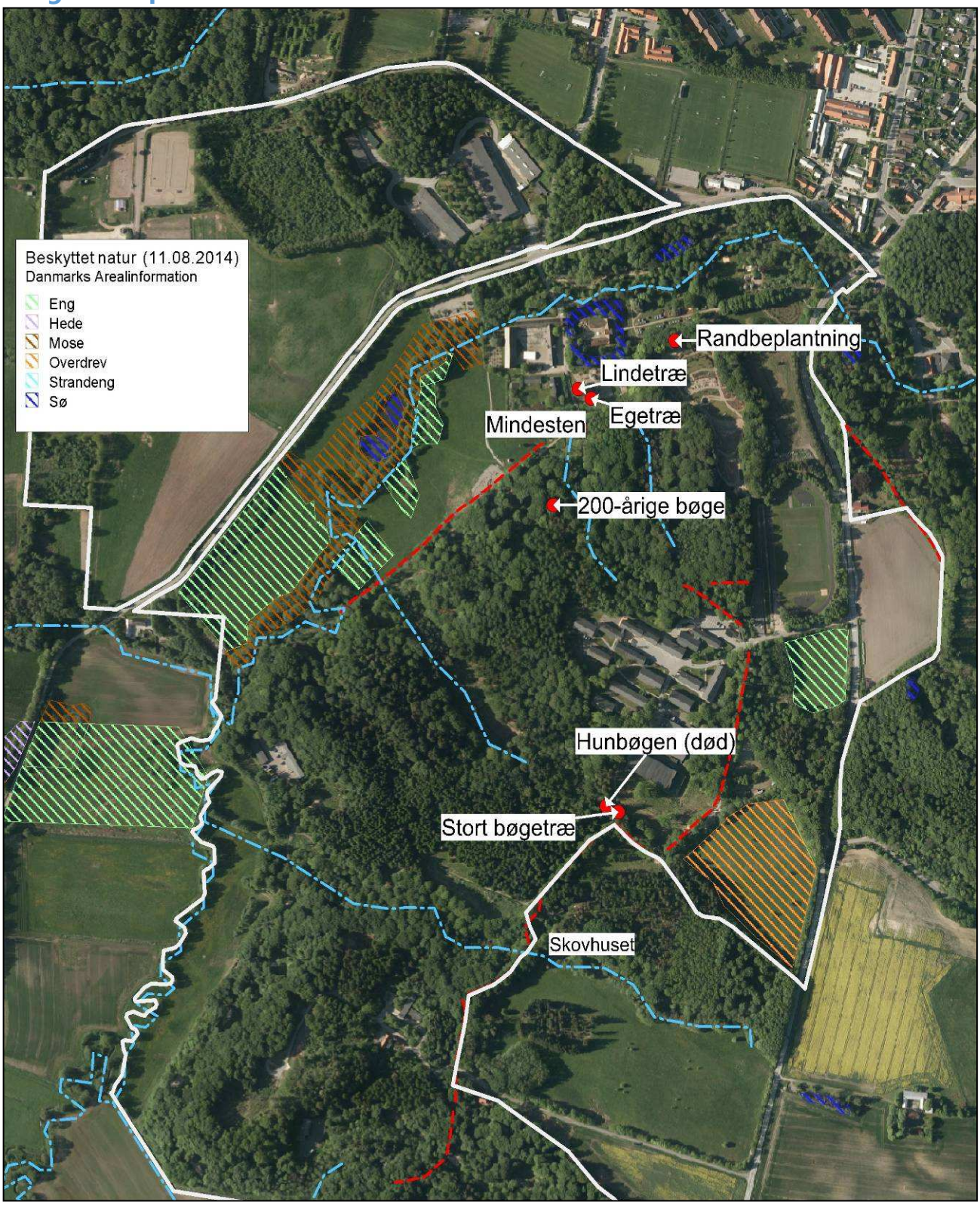

Bilag 4: Procedure omkring afskydning af dyr i Bangsbo Dyrehave

Proceduren for afskydning følger gældende lovgivning samt praksis fra andre kommunale dyrehaver

Dyrene afskydes af en af Park og Vej ansat medarbejder med gyldigt jagttegn og bestået riffelprøve. Vedkommende skal desuden have gennemgået kursus for vildtsundhed.

1 Inden afskydning:

a) Tæl dyr (ca. hvert 2. til 3. år) og lav opgørelse over antal der ønskes skudt (der er tilladelse til en bestand af hjortevildt på max. 45 dyr. Såfremt bestanden kommer over 50 dyr om vinteren skal Naturstyrelsen underrettes).

b) Tjek evt. slagtedage på slagteri og lav aftale om forventet antal og slagtning (grov/finpartering). Snæbum Slagterforretning | Snæbumvej 40 • 9500 Hobro TLF: 98 54 84 83

2 Ved afskydning

a) Der kan skydes ca. 3-4 timer fra solopgang (skal være på slagteri inden lukketid og senest 12 timer efter nedlæggelse). Herefter brækkes og tjekkes for sundhed (se også nedenfor) og bringes til slagteri. Jæger har gennemgået kursus for vildtsundhed. Jæger udfylder jægererklæring.

3 Salg/brug

a) Kød sælges/overtages til frosset/nedkølet på aftalte dage.
    a. Kan sælges internt, til private eller bruges i interne arrangementer. Kød til eksterne overtages direkte fra slagteri. Kød til internt brug kan opmagasineres i fryser ved Park og Vej.